

הלכות יום טוב סימן תקטו

(נט) לְצַרֵּךְ (טו) הָרֵב (ס) מְבִיא: הגה (סא) מְחַצֵּה על מְחַצֵּה, (סב) אוּ שְׂדוּדָע (סג) שְׁלֵקֵט לְצַרֵּךְ שְׂנִיָּהִים, אָסוּר (כ"י וס"א): ז' אִם הוּא סֶפֶק אִם בָּאוּ מִחוּץ לְתַחֲנוּם, אִם הוּא אֵינוֹ יְהוּדִי הַשְּׂרָוִי עִמּוֹ בְּעִיר *וּפְרוֹת הַמְצוּיִים (סד) בְּעִיר מִתָּר, (סה) וְאִם לֹא (טו) אָסוּר: ח' דָּבָר שֶׁאֵין בְּמִינוֹ בְּמַחְבֵּר שֶׁהוּבָא לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם-טוֹב רֹאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, (סו) מִתָּר בַּשָּׁנָה, (סז) וְהוּא הַדִּין לְשֶׁבֶת יוֹם-טוֹב הַסְּמוּכִים זֶה לָזֶה: ט' לְיִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׂגַר דְּרוֹן לְתַחֲנוּם עַל-יְדֵי אֵינוֹ-יְהוּדִי מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב (י) וְנִתְעַבֵּב הָאֵינוֹ-יְהוּדִי וְהִבְיָאֵם בְּיוֹם-טוֹב מִחוּץ לְתַחֲנוּם, מִתָּר אִפְלוּ

צ' סוּר בְּשֵׁם הַרְשָׁבָא ק' שֶׁם רֹאשׁוֹ וְשֶׁם פּוֹסְקִים בְּשֵׁם חֲכָמֵי לְעִיל ר' בְּאֲרוּחֵי חַיִּים ש' כְּלִיב הַרְשָׁבָא בְּחֻשְׁבָּה

באר היטב

אנו מתירין לקח ממנו יש לחש שגבה להביא בשביל ישראל וערוף להתגשב בדבר. וא"י הדך פקדו והביא דגים לצד שרבה ישראל יש להספיק אי אמרין מסתמא עין לצרף ישראל או אמרין ניל פטר רבא דעלמא וצדן לצרף איי ואח"כ נמלה והביאן לקאן וא"כ אין להם דין מחסרצידה, וניל להקל, מ"א, ע"ש: (טז) אָסוּר, וְכִי"ט שֶׁיֵּשׁ לְהַקְלֵל, וְשִׁיל, מ"א: (יז) וְנִתְעַבֵּב, אֲבָל אִם הַשּׁוֹלֵחַ

ד"א דאין סלילה עולה מן המגן, ומדלא כתב רמ"א כאן כלום אקשר דעתו דביום טוב יש להקל ותלילה עולה מן המגן, וגם בלא"ה הרבה פוסקים ס"ל דלא בעינן בכדי שיעשו בתחומי לכן יש להקל, וגם הישי"ש מקל, מ"א: (טז) הָרֵב. ואם יש לחש שמרובים להביא בשביל ישראל, אסור, ודוקא פשוטאין שפופרים להביא אבל מסתם אין חוששין ויבטיח סימן תקיף; ופייהו בא"י המוכר דגים, אם

באור הלכה

ישראלים פסקו כדברי שפופר עליהם, יש לומר דאדעתא דהביא, אכן מדסתמו הפוסקים דרב ישראל אסור ולא חלקו בין יום טוב ראשון לשני, שבע מהם דלא סבירא להו הסברא שפכתנו, ובטל דעמי נגד דעתם, ואפלו ברוב עכו"ם יש להתחלה לזהר לקנות מהם מני סברת המגן אברתם, שאם יקנו ישראלים ביום טוב שמה נרבה להביא בשבילם: * ופרות המצויין בעיר מתר. ג"כ של שלמה ד"ה לומר שהוא הדין לענין מחבר, אם יש לאוחו עכו"ם גם פרות תלושין בכיתו ופרות מחברין חוץ לתחום, פלינן ששפולישין לקח [והוא הדין לענין דגים ששילו בכיתו שפצודים מערבי-יום טוב, לא חוששין שיהיה לצידו], אבל באליה רבה הספיק לאסר בכל פוגי וכן פסרימגדים:

מְשֻׁנָּה בְּרוּרָה
הַסֵּתֵם וְכוּ'. הַא בְּיַדְעִינָן שֶׁהִבִּיא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, או אִפְלוּ שִׁכְנָן (טז) גַּם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, אָסוּר אִפְלוּ בְּרֵב עֲכוּ"ם⁸⁵, לְפִי מַה שֶׁמְפָרֵשׁ לְקַמָּה בְּהַגְ"ה: (נט) לְצַרֵּךְ הָרֵב וְכוּ'⁸⁶. וְאִם-כֵּן, אִם הוּא דָּבָר שֶׁאֵין בְּמִינוֹ בְּמַחְבֵּר שְׂרִי לְאֶלְפָר לְאָבֵל, וּבְלִבְד (עג) שְׁלֹא יִזְכְּרוּ לוֹ כְּסוּם דְּמִים וְכ' יִקַּח מִמֶּנּוּ בְּהַקְפָּחָה⁸⁶, וְלֹא יִשָּׂא וְיִתֵּן עִמּוֹ עַל דָּבָר הַפָּקוּחַ, וְלֹא יִשְׁלַטְלֵם חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת פִּינּוֹן שֶׁהוּבָא מִחוּץ לְתַחֲנוּם, וְכַנ"ל בְּסִדְרָא הַ. וְאִם הוּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בְּמִינוֹ בְּמַחְבֵּר אוּ מְחַסְרֵצִידָה, אָסוּר בְּאוֹתוֹ יוֹם מִשּׁוּם מְקַצֵּה, וְלְעַרְבּ מִתָּר בְּאֶכִּילָה וְאֵין צְרִיךְ לְהִמְתַּחַן בְּכַדִּי שֶׁיַּעֲשֶׂה. וְכַתְּבוּ הַפּוֹסְקִים, דָּאִם אֵנִי רֹאִין שְׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁאֵנוּ מְתִירִין לְקָנוֹת מֵהֶם הֵם מְרַבִּין לְהִבִּיא, אִסְרִינָן לְהוֹי לְקָנוֹת מֵהֶם, (עד) אֲבָל מִן הַסֵּתֵם אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמֵּא נִרְבָּה לְהִבִּיא גַּם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִתְרַ לְקַח מִמֶּנּוּ בְּעִיר שְׂרָבָה עֲכוּ"ם. וּמְכַל מְקוֹם עֲכוּ"ם הַמְבִיא דְּגִים לְמַכֵּר בְּעִיר שְׂרָבָה עֲכוּ"ם, (עה) אִף בְּקִתּוֹם יֵשׁ לְחַשׁ שְׂרָבָה לְהִבִּיא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל אִם נִחִיר לְקַח מִמֶּנּוּ, כִּינּוֹן שְׂדוּדָע יִשְׂרָאֵל לְקָנוֹת דְּגִים לְכַבֵּד יוֹם-טוֹב⁸⁷, וְזֶה תְּלוּי לְפִי הַעֲנָן, לְפִי דְּאוּחַ עֵינֵי הַמּוֹרֵה, דָּאִם הַעִיר פְּלֵה עֲכוּ"ם רַב אֲנָשִׁים יְחִידִים יִשְׂרָאֵלִים נִמְצְאִים שֶׁם, אֵין לְחַשׁ לָזֶה: (ס) מְבִיא. וְכַדִּי שְׂרָבָה יִשְׂרָאֵל, פֶּל מַה דְּלֹא יַדְעִינָן דְּהִבִּיא בְּשִׁבְלֵי עֲכוּ"ם⁸⁸, מִן הַסֵּתֵם תְּלִינָן שֶׁבְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל הִבִּיא שֶׁהֵם רַבָּא⁸⁹, וְאִם הוּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בְּמִינוֹ בְּמַחְבֵּר אוּ מְחַסְרֵצִידָה, אִסְרִינָן דְּלִקְטוֹ וְצִד בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵלִים לְמַכֵּר לֵהֶם, וְצְרִיךְ לְהִמְתַּחַן עַד בְּכַדִּי שֶׁיַּעֲשֶׂה, וְכַנ"ל בְּסִדְרָא א. (שו) וְצִדוֹ הַעֲתָרוּנִים, דְּכָל זֶה בְּהִנֵּה הַנְּכָרִי בְּעִיר וְנֶצֶא חוּץ לְעִיר לְצוּר וְלִקְטוֹ, הֵא בְּנְכָרֵי פְּרִי שֶׁהִבִּיא סְחוּרְתוֹ לְעִיר, נִרְאֶה דְּלֹא שִׁיף כָּלֵל לְשַׁעַר בְּעִיר שֶׁהִבִּיא לְהוֹכֵחַ אִם הוּא רַב נְכָרִים אוּ יִשְׂרָאֵלִים, אֲלֵא אִפְלוּ הֵם יִשְׂרָאֵלִים אֲזִלִּין בְּתַר רַב עֲלֵמָא, וְרַב נְכָרִים הֵם וְאִדְעִמְהוּ לְקַט וְצִד, וְאִף שֶׁהִבִּיא אוֹתָם לְמַכֵּר לְעִיר, אִסְרִינָן שֶׁאֲחַרְכֵּךְ נִמְלָךְ וְהִבְיָאֵן לְקָנוֹ. וְלִפִּי זֶה אֵין לֵהֶם דִּין צִידָה בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל וְאִסוּרִים רַב בְּיוֹם-טוֹב רֹאשׁוֹן מִשּׁוּם מְקַצֵּה וּבְלִיל שְׁנֵי מְתִירִין מִיָּד. וְאִם הוּבָא מִחוּץ לְתַחֲנוּם, אִף דְּהַתְּקָאָה הִנֵּה בְּרֵדָא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּל-פְּנִים דִּי אִם מִמְתִּין בְּלִיל מוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב רֹאשׁוֹן כְּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה. וְהַסְפֵּר מוֹר וְקַצִּיעָה מִפְּקַקָּע עַל זֶה, דְּסוּף מַעֲשֶׂה בְּמַחְשָׁבָה תַּחֲלֵה וְהוֹדָאִי אֲדַעְתָּא דְּעִיר זוֹ לְקַט וְצִד, אֲכֵן אִם הִנֵּה הַעֲכוּ"ם יָדוּעַ שֶׁמְבִיא תְּמִיד סְחוּרְתוֹ לְעִיר זוֹ לְמַכֵּר, פִּשּׁוּט דְּלְכִלֵי עֲלֵמָא אִסְרִינָן דְּאֲדַעְתָּא דְּעִיר זוֹ לְקַט וְצִד: (סא) מְחַצֵּה עַל מְחַצֵּה. דְּמִסְתַּמָּא (טו) לְצַרֵּךְ שְׂנִיָּהִים נַעֲשֶׂה, וְעַל-פִּי צְרִיךְ גַּם כִּזֶּה לְהִמְתַּחַן עַד כְּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה. (עט) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהָיִי סֶפֶק אִם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל אוּ בְּשִׁבְלֵי עֲכוּ"ם: (סב) אוּ שְׂדוּדָע וְכוּ'. וְהוּצֵה לוֹמַר, דְּכִזֶּה אִפְלוּ אִם רַב עֲכוּ"ם, כִּינּוֹן שֶׁמְכַנְּנָן בְּפָרִישׁ גַּם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, אָסוּר. וְעֵין לְעִיל בְּסִימָן רַעוּ בְּבֹאֵר הַלְכָה מַה שֶׁכַּתְּבֵנוּ בְּזֶה: (סג) שְׁלֵקֵט. וְהוּא הַדִּין (עט) בְּהִבִּיא מִחוּץ לְתַחֲנוּם לְצַרֵּךְ שְׂנִיָּהִים: ז' (סד) בְּעִיר. הִנֵּה בְּחוּף הַתַּחֲנוּם, דְּכִינּוֹן שֶׁהוּא שְׂרִי בְּתַחֲנוּם⁹⁰ וְגַם הַפְּרוֹת מְצוּיִין הֵם בְּחוּף הַתַּחֲנוּם, אֵין חוֹשְׁשִׁין שְׁאֵלוּ הַפְּרוֹת הִבְיָאֵן מִחוּץ לְתַחֲנוּם, דְּאֲרַבְּהָ אִסְרִינָן כֵּן נִמְצְאוּ וְכֵן הָיוּ, אֲבָל אִם הוּא שְׂרִי חוּץ לְתַחֲנוּם, אִף דְּפְרוֹת מְצוּיִין בְּתוֹךְ הַתַּחֲנוּם תְּלִינָן שֶׁהִבְיָאֵן מִמְקוֹמוֹ מִחוּץ לְתַחֲנוּם, וְכֵן לְהַסְפֵּר, אִף שֶׁהוּא בְּחוּף הַתַּחֲנוּם, כִּינּוֹן שֶׁאֵין פְּרוֹת מְצוּיִין שֶׁם תְּלִשְׁטֵן שֶׁהִבְיָאֵן מִחוּץ לְתַחֲנוּם: (סה) וְאִם לֹא אָסוּר. וְאִף דְּפַקָּא וְרַבְּנָן לְקַלָּא, אָסוּר בְּזֶה (ס) מִשּׁוּם דְּהָיִי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְתִירִין לְאַחַר יוֹם-טוֹב, וְכַדִּי בְּתַחֲנוּם לְעִיל בְּסִימָן שְׂכָה בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה בְּסִימָן-קֶטֶן מַח בְּשֵׁם הַתַּחֲרוּנִים לְהַקְל בְּזֶה בְּעַרְבַּ מִדְּעִי⁹¹. (פא) וְיֵשׁ שֶׁמְקַלִּין בְּעַקֵּר דְּבָר זֶה, וְלִדְיָהוּ בְּסֶפֶק חוּץ לְתַחֲנוּם לְקַלָּא אֲזִלִּין וְגַם בְּיוֹם-טוֹב גּוֹפָא שְׂרִי. וְהָרִיעָא עַקֵּר (פג) כְּסָבְרָא רֹאשׁוֹנָה. (פג) וְיֵשׁ שֶׁצִּדְדוֹ לְהַקְל כִּזֶּה בְּיוֹם-טוֹב שְׁנֵי מִשּׁוּם דְּהָיִי סֶפֶק-סֶפֶק⁹². וְעֵין לְעִיל בְּסִימָן תְּצוּ סִימָן עֵינֵי ד' מַה שֶׁכַּתְּבֵנוּ בְּזֶה. וְעֵין לְעִיל בְּסִימָן שְׂכָה, בְּאֵר הַמַּחְבֵּר בְּרַשִׁי דִּינִים בְּסִימָן זֶה וְכֵן קָצַר: ח' (סו) מִתָּר בַּשָּׁנָה. בְּכַדִּי (פד) שֶׁיַּעֲשֶׂה, אִף-עַל-גַּב דְּלַעֲנָן מִחְבֵּר מִמְתִּירִין בְּזֶה לְכִלֵי עֲלֵמָא וְחֹשְׁשִׁינָן לֵה פִּימָא אֲרִיכְתָּא וְכַדִּי לְעִיל בְּסִימָן א. (פה) בְּתַחֲמוּמֵין דְּקַלָּא לֹא מְחַמְרִינָן בְּזֶה: (סז) וְהוּא הַדִּין לְשֶׁבֶת יוֹם-טוֹב הַסְּמוּכִין וְכוּ'. פָּרוּשׁ, אִם הוּבָא בְּשֶׁבֶת

שער הציין

(עג) עֵין לְעִיל בְּסִימָן רַעוּ בְּבֹאֵר הַלְכָה מַה שֶׁכַּתְּבֵנוּ בְּזֶה בְּדַעַת הַבֵּית-יוֹסֵף⁸³, אֲכֵן אֵיךְ שִׁיחֵהָ פְּנֵת הַבֵּית-יוֹסֵף, מְכַל מְקוֹם כִּינּוֹן שֶׁהִרְבָּה אַחֲרוּנִים הַשְּׂמִירָה קִדְעַת הַרְמִ"א (הַסְּמִד מִשֵּׁה וְהַמֵּאמֵר-מְרַכְזֵי וְשִׂיא) אֵין כְּדָאִי לְכַתְּחֵלָה לִוּוֹ מְדַבְּרִי⁸⁴, אִם לֹא שֶׁיַּעֲרֹךְ לָזֶה עוֹד סֶפֶק: (עג) אַחֲרוּנִים: (עז) מְגַן-אֲבָרְתָּה: (עה) מְגַן-אֲבָרְתָּה וְאֵלֶּיָה רַבָּה וְהַגְרִיז וְשִׂיא: (עו) מְגַן-אֲבָרְתָּה וְאֵלֶּיָה וְכֵן הַגְרִיז: (עו) בֵּית-יוֹסֵף בְּשֵׁם סְמִ"א, וְהוּבָא מְגַן-אֲבָרְתָּה: (עט) מְגַן-אֲבָרְתָּה בְּשֵׁם רִשִׁי. וְלִנְרָסָא אַחַת הִיא לְבַד, עֵין בְּשֶׁבֶת קִי"א בְּרִשִׁי שֶׁם, וְלִקְרָא זוֹ יְהֵה גְלָא לְעֵנָן כְּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לְדַעַת הַמְּקַלִּים בְּסֶפֶק, עֵין שֶׁם בְּסִימָן שְׂכָה סִימָן ז' וְכֵן וְעֵין בְּהַגְרִיז שֶׁהָרִיעָא וְהָרִיעָא עַקֵּר כְּסָבְבַת הַסְּמִ"ג, וְגַם רִשִׁי בְּעֲצִמוֹ כְּתִבּ כְּדִי קָא שְׂפָרְסָא אַחֲרוּנָה הִיא הַעֲקָר, וְעֵצָמָא דְּמַחְצֵה עַל מְחַצֵּה מִשּׁוּם דְּעַל דַּעַת שְׂנִיָּהִים נַעֲשֶׂה⁹⁰: (עט) עַל-תְּשֻׁבָה וְאֵלֶּיָה רַבָּה: (פ) פּוֹסְקִים: (פא) מְגַן-אֲבָרְתָּה בְּשֵׁם יֵם שֶׁל שְׁלֵטָה: (פג) וְכִמּוֹ שֶׁכַּתְּבֵנוּ בְּסִימָן שְׂכָה דְּרַב הַפּוֹסְקִים עוֹמְדִים בְּסִבְרָא זוֹ, וְכֵן הַפּוֹסְקִים הֵאֵלֶּיָה רַבָּה בְּסִימָן זֶה: (פג) מְגַן-אֲבָרְתָּה: (פד) אַחֲרוּנִים, וְאִף-עַל-גַּב דָּאֵין שִׁיף כֵּן אֵין צִיָּה וְהֵא שְׂנִיָּהִים יוֹם-טוֹב, וְאִם-כֵּן הִנֵּה לִנְרָגוֹר גַּם עַד מוֹצָאֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּכַדִּי שֶׁיַּעֲשֶׂה? כִּינּוֹן דְּעַקֵּר מִשּׁוּם קֶטֶן הוּא שֶׁמֵּא יֵאמָר לוֹ לְהִבְיָאֵם, וְכִי שֶׁכַּתְּבוּ בְּרֹאשׁוֹן וְלֹא יוֹתֵר כִּינּוֹן שֶׁהוּא דְּרַבְּנָן: (פס) עֲלֵה-שֶׁבֶת וְהִבְיָא:

דְּרִי"א דאין סלילה עולה מן המגן, ומדלא כתב רמ"א כאן כלום אקשר דעתו דביום טוב יש להקל ותלילה עולה מן המגן, וגם בלא"ה הרבה פוסקים ס"ל דלא בעינן בכדי שיעשו בתחומי לכן יש להקל, וגם הישי"ש מקל, מ"א: (טז) הָרֵב. ואם יש לחש שמרובים להביא בשביל ישראל, אסור, ודוקא פשוטאין שפופרים להביא אבל מסתם אין חוששין ויבטיח סימן תקיף; ופייהו בא"י המוכר דגים, אם

הלכות יום טוב סימן תקטו תקטז

ביאורים ומוספים

שנשלח לו היה טוב יותר, לכן יש לחוש שמא החליפו הנכרי בדבר גרוע ממנו.

סימן תקטז

דין איזה דברים מקרים לשלח ביום טוב

[משנ"ב ס"ק א]

הנהגה לדורות¹, ונאמרו דרך רשות הקב"ה² וכו', וכל לשקטם לצורך יום טוב³.

1) ואף שאסור לתת מנתה בשבת יום טוב (ומשום שדומה הדבר למקד וממכר, כתב לעיל (סי' שו"ט ס"ק לג) שבשהוא לצורך שבת יום טוב הרי זה מותר, ונקט המג"א שם (ס"ק טו) שלכן מותר לשלוח דורות ביום טוב.

ולענין ההיתר לשלוח תפילין ביום טוב (המבואר בשו"ע להלן (סי' ג)) כתב להלן (סי' יב) שכיון שהוא שמוח ונהנה במה שמשלח דורות לחבירו, הרי זה צורך שמחת יום טוב.

2) ואם הם משאות גדולים, כתב השו"ע לעיל (סי' תקי"ח) שלא ישא אותם ממקום למקום [אבל מזוית לזוית או מבית לבית באותה חצר כתב הרמ"א שם שמוותר בכל ענין] בדרך שהוא עושה בחול, אלא צריך לשנות בהוצאתם באופן שיהיה מוכח שמוציאם לצורך יום טוב.

3) והיותר זה, ביאר הערוך השלחן (סי' א) שהוא חקא כשיש עדיין שהות למקבל לשחוט ולמלוח ולבשל, שאם לא כן הרי אינם ראויים ליום טוב. ומה שהתיר השו"ע להלן (סי' ג) לשלוח תפילין אף על פי שאינם ראויים ליום טוב, ביאר הערוך השלחן (סי' ד) שהוא משום שעל כל פנים בחול מוכנים הם להניחם מיד, מה שאין כן בהמה [שאינו יכול לשוחט] שאינה ראויה כמות שהיא, ולכן אסור לשלוח [וכעין זה ביאר המשגיב להלן (סי' יג) לענין תבואה].

[שעה"צ ס"ק ג]

ומה שפקפק האלה רבה דאינו דומה לתפילה⁴.

4) שדעת הא"ר (סי' א) שיש להלק בין מחוסר טחינה שהוא מלאכה האסורה ביום טוב בכל תבואה שהיא, לבין מחוסר שחיטה שהיא מלאכה המותרת בהמות אחרות שאינן עומדות לגדל ולדות.

[משנ"ב ס"ק טח]

ולא שיף הקא למגיד שקמא יאמר לו לעפוי"ם להביא⁵ וכו', אכל אם המשלח היה יודע שלא יגיע עד יום טוב להקבל⁶ וכו', פיין שפעשה אסור בשביל⁷ וכו', ואין לקבל קמני אלא אסרן תתום בחותם, ועל דרך שנתקאר ביוה"דעה סימן קיהי⁸.

94) מקור הדבר הוא מדברי המאירי (ביצה כה, א ד"ה ויש מי שמחהש), ובביה"ל לעיל (סי' א) ד"ה ויש) כתב בשמו שאף להשי" עיקר טעם האיסור הוא משום שמא יאמר הישראל לנכרי לעשות בשבילו מלאכה, ואם כן בענינו גם לדעת רש"י יש להתיר (וראה במחצה"ש על מג"א ס"ק בו ד"ה וני"ל).

וטעם נוסף להיתר, כתב בהגהות רע"א (על מג"א ס"ק כו) שכיון שאין הנכרי עושה את שליחותו אלא בשביל המשלח שיתן לו שכרו, ולא בשביל המקבל, משום כך נחשב המקבל כמי שלא הובא בשבילו, שיותר לו אף ביום טוב וכני"ל בשו"ע (סי' ה).

95) ולענין האיסור לעשות כן, ראה בשו"ע לעיל (סי' רמו) פרטי דינים בזה.

96) ומטעם זה, כתב השו"ע הרב (סכ"ב) שהוא הדין שאסור אף לבני ביתו, וכני"ל בשו"ע (סי' ה).

ולענין מי ישלח לחבירו בערב שבת (בהיתר) דבר מאכל כדי שיאכלו בשבת, כתב המשגיב לעיל (סי' רמב ס"ק ד) שלא יאכלו בחול (וראה מה שכתבנו שם פרטי דינים בזה).

97) מפני שבאיסור דרבנן די בחותם אחד, ובאיסור דאורייתא צריך חותם בתוך חותם (וראה ב"ט"ז שם (סי' א) ובשי"ך שם (סי' ה) פרטי דינים בזה), וכתב הפ"ק החיים (סי' קלב) שלפי זה אם הביא הנכרי דגים שאין בהם סנפיר וקשקשת אסור לאוכלם אלא אם כן הביאם בחותם בתוך חותם, אבל בענינו שאין בזה אלא משום איסור מוקצה די בחותם אחד, ואם אינו בחותם, יניחנו הנכרי במקום משומר ולא יגע בו הישראל עד הלילה.

[שעה"צ ס"ק פח]

ולית לה רישתא⁹.

98) ובטעם הדבר כתב השו"ע הרב (סכ"ד), שכיון שמצא אותו טוב ויפה כמו שהניחו אצל הנכרי, אין לחוש שהנכרי החליפו באחר, שהרי איו לו שום הנאה מחליפין אלו, אבל בענינו שמקבל הדורון אינו יודע ומכיר מה שיגר לו חבירו, ויתכן שהדורון

הלכות יום טוב סימן תקטו תקטז

באר הגולה קלט

ת טס בנשיא

(סח) למי שהובא בשבילו לאכלם, (טט) האכל אסור לכל ישראל לטלטלם חוץ לארבע אמות או חוץ לעיר המוקפת חומה או חוץ למבצר שידוע שהקף חומה לדינה: הנה (ע) ודוקא שהיה (יד) דעתו מאתמול, דלית בה אסור מקצה, אכל אם לא הנה עליו דעתו מאתמול, (עא) אף-על-גב דלית בה אסור תחומין (עב) אסור משום מקצה, דכל של ישראל צריך הקנה מבעוד יום ואפלו למי שלא הובא בשבילו אסור (כ"י בשם תשובת הרשב"א):

תקטז דין איזה דברים מתרים לשלח ביום-טוב, ובו ג' סעיפים:

א *מתר (א) לשלח לחברו ביום-טוב (ב) בהמה חיה ועוף, אפלו (ג) חיים, ויבנות שמנים וסלתות (ד) וקטניות,

א משנה ביקה י"ד
בבית הלל

באר היטב

ההשיב על מ"ש מ"א בזה ומתירין כל קשיות שלון, ואם באו לו ביו"ט א, ס"ט בשני לכ"ע. והא דישנאל שער דורון לחברו ע"י א"י, דוקא פרות שאנים במינים מחבר לקרקע, אכל אם יש במינים מחבר לקרקע צריך חותם, דחלישין שהא"י החליף טובים בריעים שתלשם היום, וה"ה ברגים, כמ"ש ב"י ד סימן קיח, מ"א: (ה) חיים. לפי שמתר לשחט ביו"ט:

יודע שלח בשבת או ביום-טוב אסור, עמ"א: (יד) דעתו. ד"ל כ"י בשם הרשב"א, דהא דמתר דבר שהובא מחוץ לתחום דוקא בפרות א"י, אכל בפרות ישראל אסורים לכל דמוקדים הם דכיון שסוף חוץ לתחום הקצוה הפעלים מדעתו, דשל ישראל צריך הכן אכל של א"י א"ע הכן, עכ"ל. וט"ז סימן תקיח ס"ק ז כתב דלא קי"ל כן ומתיר בזה, ע"ש, וכ"ד סמ"א, ע"ש. [צ"ע בס' אלהי רבה

משנה ברורה

הקבר שבאר מחוץ לתחום שמתר לאכלן אף-על-פי שלא הנה דעתו עליו, ואין לאסור אלא בהנה לו לישנאל עצמו פרות חוץ לתחום ודבאם לו הנכרי ביום-טוב, דכיון דידעו פסח הפעלים מקצוה יום ואסור דעתא מנהיה ביו"ט שלא הביאם לתוך התחום מערב-יום-טוב, הו"ו להו מקצה, (לא) ויש מקל"ח גס בזה, שהרי בעקרו לא הספיק טהם ולא הכניסם לאוצר וכדומה, אלא שרחיק המקום עכ"ל מלהשתמש בהם ולא שיהי פנה אסור מקצה, ורי"ט כמו שקתב המתבר בקצו"ף ה, ע"ן שם, וכתב האליה רבה ד"ש לסמוך עלהו בשעת הדחק, (ג) וכל זה למאן דאית לה אסור מקצה ביום-טוב, אכל למאן דלית לה אסור מקצה ביום-טוב לא שיקא ק"ל כל עקר הג"ה זו:

מתר במוצאי-שבת בכדי שיעשו, ואף-על-גב ששחל אז יום ראשון של יום-טוב, והוא הדין בקל שבת אחר יום-טוב, ולא שיהי פסח הנה: ט (סח) למי שהובא בשבילו, ולא שיהי הקא למגור שפא יאמר לו לצרכי"ה להביא⁶⁵, דכל זה במקביא העפ"ם פרותיו בשביל ישראל, אכל הקא (פו) אין לעפ"ם זה שום שכיכות והכרות לישנאל המתקבל ורק שליחותה דישנאל קטא הוא דצב"ד. וכתבו הפוסקים, דכל זה דוקא בנהצ"ב העפ"ם בדרך, (פו) אכל אם המשלח הנה יודע שלא יגיע עד יום-טוב להמקבל⁶⁶, הרי זה אסור באכילה למי שהובא בשבילו, ולע"כ בכדי שיעשו ביו"ט שיעשה אסור בשבילו⁶⁶. וכתבו עוד, דאפלו בנהצ"ב דמתר, מפל מקום אם הדורון הוא דבר שיש במינו מחבר או רגים שיש במינו מה שצריך היום, (פט) יש לחש שפא החליף עכ"ם בנדיע מפני שצ"קטו או שצ"קטו אצלו היום ביום-טוב, ואין לקבל ממנו אלא-א-כ"פ תחום בוחם, ועל דרך שנתבאר ביה"דעה סימן קיח⁶⁷: (טט) אכל אסור לכל ישראל וכו'. פנ"ל בקצו"ף ה: (ע) ודוקא שהיה דעתו וכו'. רוצה לומר, שהמקבל ידע שיעשה לו דורון מפלוני וסמוך על זה: (עא) אף-על-גב דלית בה וכו'. פרוש, (פט) דליכא למיסר משום בא מחוץ לתחום ביו"ט דאין להנכרי שום שכיכות לישנאל המתקבל, וכפ"ל: (עב) אסור משום מקצה. ודעת (ז) בפה אחרונים להקל בנה דלא שיהי בנה מקצה, דהפעלים לא הקצום, דדעת הפעלים הנה להקנותם בנה להאכילם לו, ומצד המקבל ליכא מקצה, דלא ידא אלא פרות

שער הציון

(פו) מאירי: (פו) אחרונים: (פט) אחרונים, ומפל מקום פתחו דישנאל שקנה מערב-יום-טוב דבר שיש במינו בפתחו והפקירו ביד עפ"ם בלי חותם, מתר למחר לקח ממנו ולהשתמש בו אף שאינו כסדר היטב אם זהו שהפקידו אצלו, לא מחזיקין ריעותא שהחליף באחר שנלקט ביום-טוב, מאחר שפא טוב ויפה כמו שהניח וזית לה ריעותא⁶⁸: (פט) פשוט, ולחנם דחק עצמו בספר מטה-יהודה, ועין שם שגם הוא נחית לזה בסוף דבריו: (ז) מגן-אברהם וט"ז ומאטר-מדכי ותר-שלום ועוד אחרונים: (לא) ט"ז בסימן תקיח, ע"ן שם. ובית-מאיר הביא סעפא לדבריו מהב"י הרב"ם. וע"ן בסימן תקיח בסוף הסימן בדברי הט"ז: ומפל מקום טרפה ישבו דברי הנ"מ"א, דכיון דאיכא אסור בתקנת השרות נעשה מקצה, ובסתיא דבהמות מדבריה בסימן תצח קצו"ף ג. ולעניית דצ"י, ארובה, משום טובא איכא, שהרי מדבריה דוקא אמרו ולא קשהתה במקרה חוץ לתחום, ועל-כרחו מוכח דמשום אסור תחומין לא הרי מקצה, אלא דכיון דשלטם לרעות לכל הקנין הרי כמו פרות שהכניס לאוצר, ומצאתי בבית-מאיר בסימן תצח שפגע בזה, וצריך ע"ת. ובמאירי מבאר בסימן דלא שיהי בנה מקצה, שהרי הקשה ב"י מה ונה לשנונו: ואם תאמר, בקבא מחוץ לתחום מפני מה לא נאסר משום מקצה, דהא ודאי אין דעתו של אדם עליו מן הספס? ועשר הדבר בתשובת שאלה זו, שאין תורת מקצה אמתה אלא באסור מקצה שהיא שנה לכל, אכל חוץ לתחום אינו מקצה למי שהיא חוץ לתחום לאיסן השרות, הלקף לא תל עלהו דין מקצה כלל ומתירין לישנאל אחר, עד כאן לשוננו: (כ) מגן-אברהם. ונראה לי דאף רש"ל דמתמיר שם לענין בהמות הרועות חוץ לתחום מודה הכא דלכ"י שמעון הכא שרי, דשם הטעם פיון שאק נכנסות לעיר כל ימות הקנין הו"ו להו פגורגרות ועפוקים שהעלן ל"ג לנכשו, פדאייתא בנמנא, מה שאין בן הכא. וצריך ע"ת קצת על מחצית-השקל שפשמע לכאורה פנה להקף: (ז) רב"ם וסמ"ג ושאר פוסקים: (ז) הגר"י: (א) עלת-שבת ומה שמסקנן האליה רבה דאינו רומה לטוינה⁶⁹, תמהני, הא הרב"ם נכל הפוסקים פתחו הטעם דאי בעי הנה שחטם ביום-טוב, ובעומדת לגדל ולדות לא שיהי וזה, וכן כתב החי"אדם, ומה שכתבתי וכן בעוף סתמי, משום דאימת בירושלמי דקסם מרגלת עומדת לאכילה אם לא שדעתו בדיקה כדי לגדל ביצים:

הלכות יום טוב סימן תקמו תקטז

קלט

באר הגולה

ח עב כצדכא

(סה) למי שהובא בשבילו לאכלם, (סט) האכל אסור לקבל ללשילם חוץ לארבע אמות או חוץ לעיר המוקפת חומה או חוץ למבצר שידוע שהקהל חומה לדירה: הגה (ע) ודוקא שהנה (יס) דעתו מאתמול, דלית בה אסור מקצה, אבל אם לא היה עליו דעתו מאתמול, (עא) אף-על-גב דלית בה אסור תחומין (עב) אסור משום מקצה, דכל של ישראל צריך בכה מבטוח יום נאפלו למי שלא הובא בשבילו אסור (כ"י בשם תשובת ח"ש"א):

תקטז דין איזה דברים מתירים לשלח ביום-טוב, ובו ג' סעיפים:

א *מפר (א) לשלח לחברו ביום-טוב (ב) בהמה תיה ועוף, אפלו (ג) חיים, וזניגות שמנים וסלתות (ד) וקטניות,

א *לשנה ביצה י"ד
קב"ת ח"ל

באר היטב

השיב של מ"ש מ"א בנה ומוקדן כל קשיות שלוח. ואם באו לו בדיט א, וטר בשני לכ"ע. והא דישאל שגור דורון לחברו ע"י א"י, דוקא פרות שאינם בדיטין מוקדן לקרקע, אבל אם יש בדיטין מוקדן לקרקע צריך חותם, דהשנין שהא"י העליון טובים כרעים שתלשם היום, והיה בדיטין, כמ"ש ב"ד סימן קיה, מ"א: (ה) חיים. לפי שטרם לשחט בדיט:

יודע שילך בשבת או ביום-טוב אסור, עמ"א: (יט) דעתו. ז"ל הב"י בשם הרשב"א, דהא דמפר דבר שהובא מחוץ לתחום דוקא בפרות א"י, אבל בפרות ישראל אסורים לכל המקציעים הם דכיון שסוף חוץ לתחום העצמה הפעלים מדעסו, דלשל ישראל צריך סוף אבל של א"י א"י סוף, עכ"ל. וט"ז סימן תק"ח ס"ק ז כתב ולא ק"ל בן ופירי בנה, ע"ש, וכ"ד המ"א, ע"ש. [עין בס' אלהי רבה

משנה ברורה

הקבר שבא מחוץ לתחום שמתר לאכלן אף-על-פי שלא היה דעתו עליו, ואין לאסור אלא בהנה לו לישאל עצמו פרות חוץ לתחום והביאם לו הנקרי ביום-טוב, דכיון דידעו סוף הפעלים מבטוח יום ואסור דעתא מנהיה פיון שלא הביאם לתוך התחום מערב-יום-טוב, היו להו מקצה. (סג) ויש מקלות גם בנה, שחרי בעקרו לא הסתלק מהם ולא הכניסם לאוצר ונדומה, אלא שרחיק המקום עכבו מלהשמש בהם ולא שיהו בנה אסור מקצה, ודינו כמו שכתב המחבר בסעיף ה, ע"ש, וכתב האלהי בנה דיש לסמוך צליהו בשעת הדחק, (נב) וכל זה למאן דאית לה אסור מקצה ביום-טוב, אבל למאן דלית לה אסור מקצה ביום-טוב לא שיקא קלל כל עקר הג"ה זו:

וקר במוציא-שבת בכרי שיעשה, ואף-על-גב שקל אז יום ראשון של יום-טוב, והוא הדין בתל שבת אחר יום-טוב, ולא שיהו קאן הנה: ט (סה) למי שהובא בשבילו. ולא שיהו הקא למגור עמא יאמר לו לעבדים להביאם, דכל זה במביא העבדים פרותיו בשביל ישראל, אבל הקא (פו) אין לעבדים זה שום שכות והכרות לישאל המקבל ורק שליחותה דישאל קמא הוא דעביד. וכתבו הפוסקים, דכל זה דוקא בנתעבב העבדים בפרה, (פז) אבל אם הקשילם היה יודע שלא יגיע עד יום-טוב להקבלם, הרי זה אסור באכילה למי שהובא בשבילו, ולערב בכרי שיעשה ביון שנעשה אסור בשבילו. וכתבו עוד, דאפלו בנתעבב דמפר, מפל מקום אם הדרון הוא דבר שיש במינו מחבר או דגים שיש במינו מה שנצטר היום, (פח) יש לחש שקא העליון עבדים בגודע מנעו שנקטו או שנצטר אפלו היום ביום-טוב, ואין לקבל מנעו אלא-א-כ"ן תחום בחוהם, ועל דרך שפחבאר בירור-דעה סימן קיח"ט: (סט) אבל אסור לכל ישראל וכ"ו. פ"ל בסעיף ה: (ע) ודוקא שהיה דעתו וכ"ו, רוצה לומר, שהמקבל ידע שיעניע לו דורון מפלוני וסמוך על זה: (עא) אף-על-גב דלית בה וכ"ו. פרוש, (כט) דליקא למיסר משום פא מחוץ לתחום פיון דאין לתקרי שום שכות לישאל המקבל, וכנ"ל: (עב) אסור משום מקצה. ודעת (ס) כפה אחרונים להקל בנה דלא שיהו בנה מקצה, דהפעלים לא הקצוים, ודעת הפעלים היה להקנותם בנה להאכילם לו, ויצטר המקבל ליקא מקצה, דלא זה אלא פרות

א (א) לשלח לחברו ביום-טוב וכ"ו. הג"ה לדורו"י. ונאפלו דרך רשות-הרבים, דקטנים הרק"א לבסוף, ביון שנקלו חברו להנה טהו, כגון ששילח לו מיני מאכל וכלים וכו' שראוי להשמש בהם, ויבדקמה, ונאפלו אם שולח לו בעל-חיים (ב) הרי יכול לשקטם לצורך יום-טוב, ונאפלו אם הוא יודע שחברו לא ישחטם, (ג) מפל מקום פיון שאלו היה רוצה היה יכול לשקטם ולהאכלם, מפר לשלח לו: (ב) בהמה תיה ועוף. לפי דעת המחבר לציל בסימן חצה דאוסר מקצה ביום-טוב, מנהי נכא בבהמה (ג) שאינה עומדת לגדל ולדוח וכן בעוף סתמי, דאלו בבהמה העומדת לגדל ולדוח וכן בעוף ששומר לגדל ביצים הוא מקצה ואסור לשחטן ביום-טוב: (א) וקטניות. לפי שדרך לבשלו שלמים בלא שחינה, וקרי הן דאויין אפלו לבי-ביום:

שער הצינון

(פ) מאיר: (פז) אחרונים: (פח) אחרונים, ומכל מקום כתבו דישאל שנה מערב-יום-טוב דבר שיש במינו בכתב וחקירה בדי עפויים בלי חותם, מפר למחר לקח מנעו ולהשמש בו אף שאינו כפיר היטב אם זהו שהפקידו אצלו, לא בתוקעין ריעותא שסתליף באתר שנקלט ביום-טוב, מאחר שפצא טוב וזה כמו שהגיה ר"ת לה ריעותא⁶⁸: (פט) פשוט, והנהם דסק עצמו בספר משהיהנה, [עין שם שגם הוא נחית לזה בסוף דבריו: (ס) מגן-אבן-סוף וט"ז ומאמר-מרכיב ונדר-שלום ועוד אחרונים: (נא) ט"ז בסימן תתי, ע"ש. ובית-מאיר הביא טעמת לדבריו מרב"י הרמב"ם, וע"ן בסימן תתי כסוף הסימן בדבריו ה"ט"ז: ומפל מקום הרבה לשבו דברי הרמב"ם, דכיון דאיכא אסור פקבאת הפרות נעשה מקצה, וכתהיא דבהמות מדקבולת בסימן תצח סעיף ג. ולענין דעתי, אדרבה, משם מוכח איפכא, שחרי כדפריית דוקא אמרו ולא בשמיחה במקצה חוץ לתחום, ועל-פירוש מוכח דמשום אסור תחומין לא הוי מקצה, אלא דכיון דשלחם לדעות לכל הקנין הוי כמו פרות שכתביס לאוצר, ומציאתי בבית-מאיר בסימן תצח שנע"ה בנה, וצריך עיון, ובמאירי מוכר גס"כ"ן דלא שיהו בנה מקצה, שחרי הקשה בנה כה תה לעונו: ואם תאמר, כבא מחוץ לתחום מפני מה לא נאסר משום מקצה, וזהו דאי אין דעתו של אדם עליו מן הסתם? ועקר הדבר בתשובת שאלה זו, שאין תורת מקצה אסורה אלא באסור מקצה שהוא שנה לכל, אבל חוץ לתחום אינו מקצה למי שהוא חוץ לתחום לאותן הפרות, הלכך לא חל עליהו דין מקצה כלל ומקרי לישאל אסור, עד כאן לשונו: (כ) מגן-אבן-סוף, ונראה לי דאף רש"ל דמחברי שם לע"ן בהמות הרועות חוץ לתחום מנהי הקא דלכ"י שמעון הקא שרי, דשם הטעם כיון שאין ונכסות לעיר כל ימות הקצין סוף להו כגודרות וצמורים שהעלן לגג לבשון, כדאיכא בנבואה, מה שאין בן הקא. וצריך עיון קצת על מצות-השקל שמשמע לכאורה כנה למסך: (כ) ופ"ט ופ"ט"ג ושערי פוסקים: (כ) סג"ז: (ג) עלת-שבת נמה שפסקת האלהי בנה דאינו דומה לטחינה⁶⁹ תמינה, הא טרמכ"ס וכל הפוסקים כתבו הטעם דאי כפי תה שחטם ביום-טוב, ובעומדת לגדל ולדוח לא שיהו זור, וכן פסק הרי"א. ומה שכתבתי וכן בעוף סתמי, משום דאיכא בירושלמי דסוף תרנולח עומדת לאכילה אם לא שדעתו בהדיא כדי לגדל ביצים:

